

friends and enemies of mankind.

In the article it is stressed that pictures on pysankas are direct reflection of ancient sun worship, demonstration of spiritual state of human on the primary stage of cultural development. Identification of pysanka with the sun is completely agreed with the semantics of Easter rituals, devoted to worship of the sun and its increasing power. Keeping these ancient pictures is explained with ritual following of traditions which gives us sacral story of the tribe or nations and they have the function of charm – protection from incomprehensible and unknown.

In Ukraine making pysankas was woman's craft, and woman who painted pysankas symbolically became closer to the image of ancient cleric (volkhvynya), who made some magic rituals, because this was her duty, aptitude, talent which was gifted to her by the destiny and she could not avoid it. People invested with magic features even water where pysankas "were bathed": it was the tradition to wash face with such water to make the skin better in Transcarpathia.

We can often find an egg in traditions connected with rituals of crossover and undertaking some limits. The Easter tradition of beating with red pysankas symbolized the getting of sun energy by the actors of this ritual. When someone broke the egg during the game, so this symbolized the ability of human to get rid of "old" inner world and to be ready for the process of creation of something new, new values. It is similar to the myth of world creation from broken egg by this or that God, in Easter game the role of the God-creator is projected on man-performer.

Key words: *pysanka, krashanka, ritual, Easter, ethno-psychology.*

УДК 316.7

С. В. Яблоков

А. М. Мартіросян

РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ «ДІАЛОГУ КУЛЬТУР» У ПРОЦЕСІ ВКЛЮЧЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті висвітлено погляди вітчизняних і зарубіжних учених на сутність понять «діалог культур» та «міжкультурна комунікація»; схарактеризовано включення майбутніх учителів іноземних мов у процес міжкультурної комунікації у культуро-освітньому середовищі закладу вищої освіти за допомогою реалізації ідей «діалогу культур»; проаналізовано головні засади реалізації «діалогу культур».

Ключові слова: *англійська мова, діалог культур, загальнокультурна компетентність, культуро-освітнє середовище, майбутні вчителі англійської мови, міжкультурна комунікація.*

Організація професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов у закладах вищої освіти України має забезпечити не тільки високий рівень іншомовної мовленнєвої компетенції майбутніх фахівців та володіння сучасними педагогічними технологіями, а й здатність їх успішного включення в процес міжкультурної комунікації та його підтримки, та, в майбутній професійній діяльності, забезпечувати включення до міжкультурної комунікації учнів. Визнаним ефективним методом сучасної міжкультурної комунікації є «діалог культур». Саме реалізація ідей «діалогу

культур» забезпечує ефективну міжкультурну комунікацію, що відповідає викликам сучасності. З огляду на це, проблема реалізації ідей «діалогу культур» займає одне з перших місць у теорії педагогіки та практиці освітньої діяльності і стає принципово необхідним засобом реалізації міжкультурної комунікації в умовах динамічних перетворень у суспільстві та в умовах ефективної інтеграції України в світову спільноту. Проблема реалізації ідей «діалогу культур» визначається провідною тенденцією освіти майбутнього.

Закономірності та специфіка фахової підготовки майбутніх учителів іноземних мов, мовної й іншомовної освіти вивчалися в роботах В. Баркасі, О. Бернацької, Н. Гальської, В. Гаманюк, І. Зимньої, В. Калініна, Г. Китайгородської, М. Ляховицького, Р. Мільруд, С. Ніколаєвої, Ю. Пасова, В. Сафонові та багатьох інших науковців. Міжкультурна комунікація, як галузь цілеспрямованого пізнання, почала розвиватися у країнах Західної Європи та США лише з кінця 1980-х років ХХ сторіччя. Зокрема, було започатковано дослідження, пов'язані з проблемами акультурації, міграції іноземних робітників, взаємовідносинами між іноземними та «своїми» робітниками. Українські суспільствознавці звернулись до цієї проблематики зовсім недавно.

Міжкультурну комунікацію у різних аспектах досліджують учені з багатьох країн світу. Зокрема, у США її досліджували Е. Холл, Дж. Трагер, К. Клакхон, Ф. Стробек, Е. Стюарт, у ФРН – К. Ясперс, Ю. Габермас, К. Апель, у Росії – М. Василик, М. Вершинін, В. Павлов, Т. Волошинова, С. Гурієва. Значний внесок у дослідження процесів міжкультурної комунікації зробили також знані українські дослідники – Л. Аза, О. Вишняк, Є. Головаха, Н. Костенко, М. Наумова, А. Ручка, Л. Скокова, В. Степаненко, Б. Слющинський, М. Шульга. В умовах неперервного зростання міжкультурного спілкування між представниками різних країн формування міжкультурної компетенції студентів стає актуальним завданням навчально-виховного процесу у вищому закладі освіти. Саме тому науковий інтерес до міжкультурної компетенції та методів її формування та розвитку став об'єктом дослідження таких вчених як Є. Верещагін, Н. Гальськова, Д. Гудков, В. Зінченко, Л. Зникіна, В. Костомаров, Р. Мільруд, Є. Пасов, А. Садохин, В. Сафонова, І. Стернін, С. Тер-Мінасова та ін. Явище «діалогу культур», що розглядається як ефективний метод реалізації міжкультурної комунікації, досліджували М. Бахтін, В. Біблер, М. Каган та ін. Останніми роками також з'явилося багато дисертаційних досліджень, в яких приділяється увага різноманітним аспектам міжкультурної компетентності та комунікації (К. Іванова, О. Казакова, О. Кучмій, О. Леонтович, І. М'язова, Л. Новікова, О. Чекур).

Молоде покоління, яке набуває вищу освіту, має бути підготовлено до адекватного сприйняття іншої культури на засадах діалогу.

Мета нашої статті полягає в визначенні умов, за якими відбувається реалізація «діалогу культур»; визначити уміння, які необхідно сформувати у студентів в підготовці до міжкультурного спілкування; навести приклади роботи, які сприяють вихованню студентів на засадах «діалогу культур» і формуванню у них міжкультурної компетенції.

Термін «міжкультурна комунікація» був уведений у науковий обіг американським культурологом й антропологом Едвардом Т. Холлом у 50-і роки ХХ ст. За його думкою, це «особливий тип культури, який характеризується взаємодією національних (етнічних) культур, етнокультурною компетенцією особистостей, толерантністю, прагненням до міжнаціональної згоди у всіх видах спілкування» [3, с. 83]. Кожний народ має усталену етнічну культуру. Тому успіх міжкультурної комунікації базується на знанні мови, національних, соціальних, мовних, культурних особливостей учасників

комунікації, основних життєвих стереотипів, шкал цінностей, властивих культурам, до яких вони належать.

Одним із найважливіших чинників успішної міжкультурної комунікації є усвідомлення взаємної «культурної чужинності» її учасників. Науковці відносять до знань, які необхідні у міжкультурній комунікації, знання формул ввічливості, національних особливостей використання жестів, міміки, рухів тіла, урахування відстані між співрозмовниками тощо [11, с. 53]. Комунікативні невдачі провокуються відсутністю таких знань. В. Махінов слушно вказує: «Пріоритетність навчання «діалогу культур» призвела до значного зростання інтересу до іноземних мов, що супроводжується зіставленням звичаїв, традицій, побуту різних народів. Об'єктивно збільшилася зацікавленість і власною етнокультурою у всіх її різноманітних проявах і спричинила попит на дослідження національної культурної спадщини. Наукова парадигма ґрунтується на «розумінні» міжкультурної комунікації як такої, при якій комунікативні партнери, належачи до різних мов і культур, усвідомлюють факт чужинності один одного» [12, с. 152], перестає бути приналежністю лише сфери навчання іноземних мов, розповсюджуючись на широке проблемне поле гуманітарного, міждисциплінарного знання. Як зазначає С. Яблоков: «завдання педагогічного закладу вищої освіти – підготувати майбутнього вчителя не лише кваліфікованим спеціалістом, але й толерантною, інтелігентною, освіченою і високоморальною особистістю, здатною адаптуватися в непростих соціально-економічних умовах сьогодення до міжкультурної комунікації з різними представниками багатокультурного українського та світового співтовариства» [12]. Н. Баришніков чітко визначив учителя іноземної мови, назвав його «ретранслятором культури виучуваної мови, який передає її через призму свого Еґо, що належить до рідної (національної) культури» [1, с. 28].

Діалог культур визначається як сукупність безпосередніх відношень та зв'язків, які формуються між різними культурами, а також результатів, взаємовпливів культур та культурних запозичень. В широкому значенні діалог культур передбачає також сукупність опосередкованих впливів, оскільки в сучасному світі неможливо уявити взаємодію лише двох культур різних народів. Діалог культур є однією з важливих форм культурної динаміки. В наш час неможливо знайти жодної країни, народу або нації, які в тій чи іншій мірі не були б залучені до системи міжнародних взаємозв'язків та не відчували б впливу інших культур. Послання універсального досвіду економічного, соціального і культурного розвитку з національними традиціями і особливостями – обов'язкова умова поступу кожної країни.

Значущість діалогу культур і досягнення взаємопорозуміння зумовлені наступними чинниками: зміною системи міжнародних відносин після розпаду Радянського Союзу та виникненням (чи загостренням) багатьох загроз для поступу людства; інтернаціоналізацією світогосподарських зв'язків та культурного життя; зростанням культурних контактів та розвитком інтеграційних процесів; збільшенням ролі культури у формуванні інформаційного суспільства і збалансованого сталого розвитку.

На відміну від економічної, політичної та культурної співпраці, діалог культур, на думку деяких культурологів, передбачає зміну культурних паттернів – форм соціальної організації, моделей поведінки, ціннісних орієнтацій, форм культурної творчості та способу життя.

Ствердження про те, що навчання іноземної мови не може бути зведене тільки до навчання лінгвістичним навичкам, в наш час є безперечним. Тому важливим завданням викладача стає підготовка студента, майбутнього фахівця, до здатності адекватно сприймати особливості і цінності іншої культури, тобто бути готовим до діалогу

культур. Діалог – невід’ємна частина життя людей. Він є засобом реалізації комунікативних зв’язків, чинником взаємного порозуміння. У тлумачному словнику з культурології діалог культур визначається як «процес взаємодії культурних систем (явищ), внаслідок чого кожна культура усвідомлює і набуває своєї індивідуальної самобутності. Розмаїття і асиметрія культурних явищ, різниця в цінностях і орієнтаціях є запорукою єдності культури, це робить її живою й такою, що розвивається. «Діалог між культурними світами взаємно збагачує їх, дозволяє їм більш повно розкрити свої смислові глибини, які знаходяться в зоні комунікації і співвідносяться з цінностями, нормами і символами, допомагає усвідомити свою унікальність та самототожність. Із цього діалогу народжується єдність і синтез культури всього людства. Але для майбутнього синтезу необхідна взаємна толерантність людей і культур, повага до інших цінностей» [10, с. 118].

Згідно з М. Бахтіним культура – поняття у першу чергу ціннісне. Тобто, культура – це світ втілених цінностей [2, с. 33]. Таким чином, діалог культур є неможливим без усвідомлення й прийняття (або розуміння) цінностей іншої культури. Для встановлення діалогу між різними культурами дуже важливим є те, яким чином цей діалог здійснюється. М. Каган виділяє три способи взаємин між культурами:

- повноцінний рівноправний діалог, який засновано на взаємній повазі культур, що беруть участь в контакті, в якому мають місце рівнозначна репрезентативність культур з метою їх взаємного збагачення, взаємного розвитку та взаємного відновлення;

- утилітарне ставлення однієї культури до іншої, коли одна культура нав’язує свою систему цінностей, значень та норм іншій культурі. У такому разі не можливе повноцінне взаємне збагачення та взаємний розвиток;

- псевдодіалог або повне неприйняття однієї культури іншою. Це можливо тільки при свідомій, цілеспрямованій позиції ізоляціонізму, коли у суспільстві виникають відособлені, сконцентровані на собі (культурні) групи, які не хочуть контактувати з іншими «неповноцінними», «низькими» культурами. [9, с. 78–80].

Лише перший спосіб взаємин вважається прогресивним, сприяючим розвитку цивілізації. Тому комунікацію (або діалог) між різними культурами деякі автори трактують як «адекватне взаєморозуміння двох учасників комунікативного акту, які належать до різних національних культур» [5]. На таких засадах мають будуватися стосунки у сучасному полікультурному світі. Ті ж самі принципи повинні знайти своє віддзеркалення і при навчанні іноземної мови, оскільки ця дисципліна дає можливість залучити студентів до іншомовної культури «посіяти насіння толерантності, прийняття, розуміння й пошани» [4, с. 4]. Підготовка студентів до міжкультурного спілкування, на думку Н. Гальської, вимагає навчити їх наступним умінням:

1. вживати іноземну мову (в усіх її проявах) в автентичних ситуаціях міжкультурного спілкування;

2. пояснити та засвоїти (на певному рівні) інший образ життя / поведінки;

3. розширити індивідуальну картину світу за допомогою залучення до мовної картини світу носіїв іноземної мови, що вивчається [4, с. 4].

Існує безліч традиційних методів навчання вищезгаданим вмінням і залучення студентів до іншомовної культури. Це і читання художньої літератури на мові оригіналу, ознайомлення з фольклором, мистецтвом, звичаями і традиціями різних країн, перегляд іншомовних фільмів (художніх і документальних), використання на заняттях пісень тощо. Викладачі іноземної мови, знаходяться в постійному творчому пошуку, намагаючись підвищити у студентів інтерес до мови, історії, культури народів, мова яких вивчається.

Широкі можливості включення студентів в міжкультурну комунікацію та їх виховання на засадах діалогу культур надають, сучасні технології. Наприклад, проектний метод, що передбачає велику самостійну роботу студентів та роботу в команді. Проекти, призначені для навчання мови, мають як загальні для всіх проектів риси, так і відмінні риси, серед яких головними є наступні:

- використання мови в ситуаціях, максимально наближених до умов реального спілкування;
- акцент на самостійній роботі студентів (індивідуальній і груповій);
- вибір теми, яка викликає великий інтерес для студентів і безпосередньо пов'язана з умовами, в яких виконується проект;
- відбір мовного матеріалу, видів завдань і послідовності роботи відповідно до теми і мети проекту;
- наочне уявлення результату.

Керуючись зарубіжною методикою організації роботи над проектом, ми пропонуємо таку послідовність:

1. визначення теми проекту;
2. визначення проблеми і цілі проекту;
3. обговорення структури проекту, складання приблизного плану роботи;
4. презентація необхідного мовного матеріалу і предкомунікативне тренування;
5. збір інформації: звернення до вже наявних знань і життєвого досвіду, робота з джерелами інформації, створення власної системи зберігання інформації;
6. робота в групах;
7. регулярні зустрічі, під час яких студенти обговорюють проміжні результати, викладач коментує виконану студентами роботу, виправляє помилки у вживанні мовних одиниць, організує презентацію і відпрацювання нового матеріалу;
8. аналіз зібраної інформації, координація дій різних груп;
9. підготовка презентації проекту – відеофільму, радіопередачі тощо;
10. демонстрація результатів проекту (кульмінаційна точка роботи над проектом);
11. оцінка проекту. Даний етап включає в себе не тільки контроль засвоєння мовного матеріалу і розвитку мовної та комунікативної компетенції. Він може проводитися в традиційній формі тесту, але має загальну оцінку проекту, яка стосується змісту проекту, теми, кінцевого результату, участі окремих студентів в організації проекту, роботи викладача і т.д.

Таким чином, метод проекту – це комплексний розвиваючий метод, який дозволяє індивідуалізувати освітній процес, дає можливість проявляти самостійність в плануванні, організації, контролі своєї діяльності; він розвиває вміння спілкуватися, співпрацювати з іншими людьми в різних видах діяльності. Виконання проекту стимулює розвиток різнопланових навичок, у тому числі – навичок роботи з різними комп'ютерними програмами та Інтернет ресурсами. Використання мережі Інтернет в учбових цілях, медійних матеріалів надають викладачам і студентам чудові можливості для створення інформаційно-наочного і виховного середовища для навчання іноземної мови, залучення до загальнокультурних цінностей, підвищення рівня соціокультурної компетенції. Інтернету належить великий потенціал в мобілізації естетичних ресурсів, у відкритті нових можливостей в засвоєнні особистістю культурного досвіду свого народу та всього людства.

У дидактичному плані мережа Інтернет складається, щонайменше, з двох основних компонентів [5]: форм телекомунікації та інформаційних ресурсів. Формування іншомовної комунікативної компетенції може бути значно активізоване за допомогою найбільш поширених форм телекомунікації: електронної пошти, чату,

форумів, відео, та веб-конференцій, веб-екскурсій тощо. Інформаційні ресурси мережі Інтернет є неосяжною базою інформації, яка може допомогти у навчанні іноземної мови і пошуку необхідної інформації про країну, мова якої вивчається. До інформаційних Інтернет-ресурсів відносять: текстовий, аудіо, та візуальний матеріал з різної тематики на різних мовах [5, с. 3–4].

Використання в навчальному процесі вищезгаданих компонентів сприяє розвитку пізнавальної діяльності студентів, умінню відбирати необхідну інформацію, розширенню світогляду, а також формує навички самостійної роботи та іншомовного спілкування, навчає висловлювати і аргументувати свою точку зору, залучає до іншої культури.

Ми пропонуємо використання контенту сайту «The Writer's Almanac», який щодня оновлює свою сторінку, діючи як літературний календар. На сайті можна ознайомитися з найкращими зразками американської поезії від класичної до сучасної. До того ж, у відвідувачів сайту є можливість прослухати вірші в аудіозапису та прочитати інформацію про авторів, для яких цей день є днем народження. Якщо користувачу необхідно знайти інформацію про конкретного поета або автора, можна скористатися архівними матеріалами сайту (<http://writersalmanac.publicradio.org/>). Також різноманітні варіанти використання в учбових цілях надає новостний сайт BBC та BBC Learning English. Для практичної реалізації діалогу культур серед майбутніх учителів англійської мови запропоновано поглиблене вивчення матеріалів культурологічної та країнознавчої спрямованості. З цією метою розроблено програму країнознавчого курсу англomовних країн.

Отже, у процесі включення студентів до міжкультурної комунікації ми визначаємо важливу роль автентичності та сучасності матеріалів, на яких відбувається освіта. Ми з'ясували, що міжкультурній комунікації на засадах діалогу культур сприяє широке вживання Інтернет ресурсів, медійних матеріалів англomовних країн. Широкі можливості для здійснення діалогу культур при включенні студентів в міжкультурну комунікацію надає робота за методикою проєктів.

Нами було виявлено, що ігрові технології, діалогові технології, метод проєктів, комп'ютерні та телекомунікаційні технології, медіа-технології, дискусійна піраміда, диспут, робота в парах або мікрогрупах – це ті інноваційні технології, за допомогою яких забезпечуються умови для реалізації діалогу культур та включення майбутніх учителів іноземних мов в міжкультурну комунікацію.

Вважаємо, що змістовним завданням діалогу культур є досягнення певної згоди між представниками різних типів соціокультурних цілісностей у вирішенні найважливіших проблем сучасного людства. В комунікації як діалозі культур актуалізуються та вирішуються як в теоретичному, так і практичному планах, проблеми формування нової методології поєднання загальнолюдських цінностей з системами цінностей, особливими для кожної культури і для кожної особистості, як представника певної культури. Діалог культур – це незмінний чинник прогресивного розвитку усієї людської культури, адже під час діалогу культур відбувається не тільки процес пізнання іншої культури, взаєморозуміння, існування суспільства, а і його постійна актуалізація, оновлення, постійний розвиток завдяки безперервному збагаченню однієї культури іншою, що і становить основу людського життя.

Список використаної літератури

1. Барышников Н. В. Параметры обучения межкультурной коммуникации в средней школе / Н. В. Барышников // Иностранные языки в школе. – 2003. – № 2. – С. 28–32 ; Baryshnikov N. V. Parametry obucheniya mezhkulturnoy kommunikatsii v sredney shkole / N. V. Baryshnikov // Inostrannye yazyki v shkole. – 2003. – № 2. – S. 28–

32.

2. Бахтин М. М. Литературно-критические статьи / М. М. Бахтин. – Москва : Художественная литература, 1986. – 541 с. ; Bakhtin M. M. Literaturno-kriticheskie statii / M. M. Bakhtin. – Moskva : Khudozhestvennaya literatura, 1986. – 541 s.

3. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Флорій Сергійович Бацевич. – Київ : Довіра, 2007. – 205 с. ; Batsevych F. S. Slovnnyk terminiv mizhkulturnoi komunikatsii / Florii Serhiiovych Batsevych. – Kyiv : Dovira, 2007. – 205 s.

4. Гальськова Н. Д. Межкультурное обучение: проблема целей и содержания обучения иностранным языкам / Н. Д. Гальськова // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 1. – С. 3–8 ; Galskova N. D. Mezhhkulturnoe obuchenie: problema tseley i sodержaniya obucheniya inostrannym yazykam / N. D. Galskova // Inostrannye yazyki v shkole. – 2004. – № 1. – S. 3–8.

5. Сысоев П. В. Современные учебные Интернет ресурсы в обучении иностранному языку / П. В. Сысоев, М. Н. Евстигнеев // Иностранные языки в школе. – 2008. – № 6. – С. 2–9 ; Sysoev P. V. Sovremennyye uchebnyye Internet resursy v obuchenii inostrannomu yazyku / P. V. Sysoev, M. N. Yevstigneev // Inostrannye yazyki v shkole. – 2008. – № 6. – S. 2–9.

6. Гаманюк В. А. Теорія та практика іншомовної освіти у Німеччині в контексті загальноєвропейських інтеграційних процесів : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.01 / Віта Анатоліївна Гаманюк; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. – Луганськ, 2013. – 40 с. ; Hamaniuk V. A. Teoriia ta praktyka inshomovnoi osvity u Nimechchyni v konteksti zahalnoievropeiskyykh intehtratsiinykh protsesiv : avtoref. dys. ... dokt. ped. nauk : 13.00.01 / Vita Anatoliivna Hamaniuk; Shkhdnoukr. nats. un-t im. Volodymyra Dalia. – Luhansk, 2013. – 40 s.

7. Гумбольдт фон В. Избранные труды по языкознанию / В. фон Гумбольдт; пер. с нем. под ред., с предисл. Г. В. Рамишвили – Москва : Прогресс, 1984. – 400 с. ; Gumboldt fon V. Izbrannyye trudy po yazykoznaniiu / V. fon Gumboldt; per. s nem. pod red., s predisl. G. V. Ramishvili – Moskva : Progress, 1984. – 400 s

8. Литвиненко О. М. Діалог культур і цілісність особистості [Електронний ресурс] / О. М. Литвиненко // Фундаментальные и прикладные исследования в практиках ведущих научных школ. – 2014. – № 5. – Режим доступа : <http://fund-issled-intern.esrae.ru/pdf/2014/5/67.pdf> ; Lytvynenko O. M. Dialoh kultur i tsilisnist osobystosti [Elektronnyi resurs] / O. M. Lytvynenko // Fundamentalnye i prikladnye issledovaniya v praktikakh vedushchikh nauchnykh shkol. – 2014. – № 5. – Rezhim dostupu : <http://fund-issled-intern.esrae.ru/pdf/2014/5/67.pdf>

9. Каган М. С. Философия культуры / М. С. Каган. – Санкт-Петербург : ТОО ТК «Петрополис», 1996. – 544 с. ; Kagan M. S. Filosofiya kultury / M. S. Kagan. – Saknt-Peerburg : TOO TK «Petropolis», 1996. – 544 s.

10. Кононенко Б. И. Большой толковый словарь по культурологии / Б. И. Кононенко. – Москва : Вече, 2003. – 512 с. ; Kononenko B. I. Bolshoy tolkovyy slovar po kulturologii / B. I. Kononenko. – Moskva : Veche, 2003. – 512 s.

11. Культурология: учеб. / под ред. Н. Г. Багдасарьян. – 3-е изд., испр. и доп. – Москва : Высш. шк., 2001. – 511 с. ; Kulturologiya: ucheb. / pod red. N. G. Bagdasaryan. – 3-e izd., ispr. i dor. – Moskva : Vyssh. shk., 2001. – 511 s.

12. Махінов В. М. Теоретичні засади міжкультурного спілкування як категорія методики навчання іноземних мов / В. М. Махінов // Україна і Німеччина: Мова. Культура. Освіта : матер. V Всеукр. наук.-практ. конф., м. Кривий Ріг, 17–18 квітня 2014 р. – Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2014. – С. 149–159 ; Makhinov V. M. Teoretychni zasady mizhkulturnoho spilkuvannia yak katehoriia metodyky navchannia

inozemnykh mov / V. M. Makhinov // Ukraina i Nimechchyna: Mova. Kultura. Osvita : mater. V Vseukr. nauk.-prakt. konf., m. Kryvyi Rih, 17–18 kvitnia 2014 r. – Kryvyi Rih : KPI DVNZ «KNU», 2014. – S. 149–159.

13. Яблоков С. В. Реалізація ідей «діалогу культур» як педагогічна умова формування загальнокультурної компетенції майбутніх учителів іноземних мов / С. В. Яблоков // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 3. – С. 400–408 ; Yablokov S. V. Realizatsiia idei «dialohu kultur» yak pedahohichna umova formuvannia zahalnokulturnoi kompetentsii maibutnikh uchyteliv inozemnykh mov / S. V. Yablokov // Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriia : Pedahohichni nauky. – 2015. – Vyr. 3. – S. 400–408.

Стаття надійшла до редакції 13.10.2018

S. Yablokov, A. Martirosyan

REALIZATION OF IDEAS OF THE “DIALOGUE OF CULTURES” IN THE PROCESS OF INCLUSION OF FUTURE TEACHERS OF ENGLISH INTO THE INTERCULTURAL COMMUNICATIONS

The article outlines the views of domestic and foreign scientists on the essence of the concepts of the “dialogue of cultures” and “intercultural communications”. The authors of the article describe the inclusion of future teachers of foreign languages into the process of intercultural communications in the cultural and educational environment of the institution of higher education with the implementation of the ideas of the “dialogue of cultures”. The main principles of implementation of the “dialogue of cultures” are analyzed in the article.

The authors of the article have found out that game technologies, dialogue technologies, the project methodology, computer and telecommunication technologies, the media technology, the discussion pyramid, the debate, the work in pairs or microgroups – all these are innovative technologies that provide the conditions for the implementation of the dialogue of cultures and the inclusion of future teachers of foreign languages into the intercultural communications.

The authors of the article believe that the meaningful task of the dialogue of cultures is to achieve a certain agreement between representatives of different types of socio-cultural integrity in solving the most important problems of modern mankind. In the communication as the dialogue of cultures, both theoretically and practically, the problems of the formation of a new methodology of the combination of universal values with systems of values, special for each culture and for each individual as a representative of a particular culture are being actualized and solved.

The dialogue of cultures is a constant factor in the progressive development of human culture, because during the dialogue of cultures there is not only the process of understanding another culture, mutual understanding, existence of society, but there is also the process of its constant updating, renewal, the process of constant development due to the continuous enrichment of one culture by another, and that makes the basis of human life.

Key words: *cultural and educational environment, the dialogue of cultures, the English language, future teachers of English, general cultural competence, intercultural communications.*